

VOLNÝ SLOUPEC A SEDMÁ ŘADA

Ing. Vratislav HORA

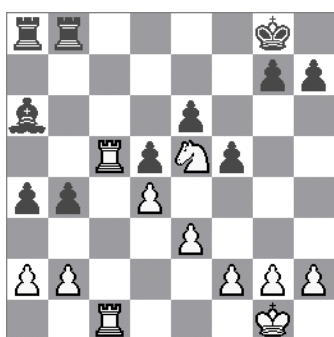
Vyskytne-li se v pozici volný sloupec, pak je plánem hry.

1) Ovládnout volný sloupec

2) Vniknout po volném sloupci do týlu soupeře, nejčastěji na 7.řadu.

Alechin - Yates, Londýn 1922

1.d4 Jf6 2.c4 e6 3.Jf3 d5 4.Jc3 Se7 5.Sg5 0–0 6.e3 Jbd7 7.Vc1 c6 8.Dc2 Ve8 9.Sd3 dxc4 10.Sxc4 Jd5 Capablancův uvolňovací systém-černý se snaží ve stísněné pozici ulehčit si výměnami. 11.Je4 Alechinova specialita. 11...f5? Poučná chyba. Pěšec e6 bude opožděný pole před ním e5 bude velmi slabé a bude opěrným bodem pro soupeřova jezdece. Právě ve stísněných pozicích se musíme vyvarovat oslabení - musíme zvažovat každý tah pěšcem! Slabé pole soupeře je silným polem mým! 12.Sxe7 Dxe7 13.Jed2 b5? Stejná chyba na druhém křídle! 14.Sxd5! cxd5 Sloupec je otevřen a je již ovládnut bílým! 15.0–0 a5 16.Jb3! a4 17.Jc5 Bílý kromě ovládnutí volného sloupce ovládl i slabý bod c5. 17...Jxc5 18.Dxc5! Dxc5 19.Vxc5 Na slabém poli soupeře obvykle bereme figurou, aby pole pro soupeře zůstalo stále slabé. 19...b4 20.Vfc1 Sa6 21.Je5 Ideální postavení pro jezdece – v centru na opěrném bodě, za hraniční čarou. 21...Veb8 viz diagram

Důležité je, že černý nemůže oponovat po c-sloupci. Po 21,...Vc8? 22.Vxc8 Vxc8 23.Vxc8 Sxc8 Jc6 by ztrácel materiál. Tarrasch tuto pozici uvádí jako vzorovou pro šachové faktory: bílý stojí lépe v čase (rychlost vývinu) lépe v síle (ideální jezdec na opěrném bodu v centru za hraniční čarou a je silnější než „špatný střelec“.) a značně lépe v prostoru (ovládá jediný volný sloupec). 22.f3! b3 23.a3 h6 24.Kf2 V koncovce patří král do centra! 24....Kh7 25.h4 Vf8 26.Kg3 Vfb8 27.Vc7 Bílému se podařilo vniknout na sedmou řadu. Nimcovič: „Ideálem každé sloupcové operace je vnik do týlu soupeře, nejčastěji na 7.řadu.“ 27...Sb5 28.V1c5 Sa6 29.V5c6 Ve8 30.Kf4 Kg8 31.h5

Sf1 32.g3 Sa6 33.Vf7 Kh7 34.Vcc7 Školní případ zdvojení věží na sedmé řadě. Úplné ovládnutí sedmé řady je předzvěstí katastrofy. Při hře na 7.řadě je nutné správně určit objekt útoku! zde to bude nejen pole g7, ale i pole h7! 34..Vg8 35.Jd7 S hrozbou zisku kvality. 35...Kh8 Nyní následuje nádherný problémový závěr, ozdoba učebnice taktiky 36.Jf6 Vgf8 37.Vxg7! Vxf6 Následuje kouzelný závěr: 38.Ke5! 1–0 Po ústupu nebo pokrytí věže dostane černý tematický mat na 7.řadě.

Při hře na 7.řadě je důležité správně stanovit objekt útoku. V naší partii bylo objektem útoku pole h7, nejen pěšec g7. Tato partie je ukázkovým příkladem na:

1) hru věží - po volném sloupci a sedmé řadě.

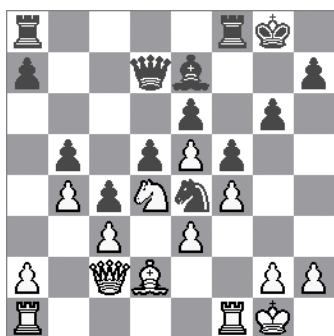
2) jezdece na opěrném bodu v centru - byl silnější než špatný střelec soupeře.

3) na úlohu krále v koncovce – v koncovce je král silnou útočnou figurou.

4) na úlohu slabého pole – slabé pole je silným polem naším a na něm výhodně umístíme

figuru.

Černý na tahu.

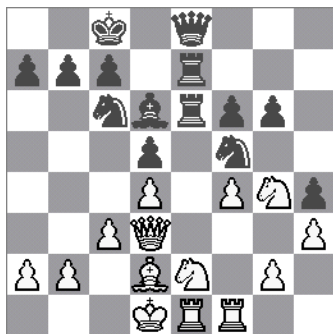
1...a5! 2.a3 Černý hrozil vzít na b4, pak by měl silného volného pěšce na c4 a tlak na slabého pěšce a2. 2...Va6! Okamžité otevření sloupce by černému nic nepřineslo, protože ještě nemá vytvořeny předpoklady pro otevření sloupce. Proto černý nejdříve zdvojí věže. 3.Je2 Vfa8 4.Vab1 Vynuceno hrozbou axb4. bílý se snaží vytvořit obrannou bariéru na 2. řadě. pomocí Vb2. 4...axb4 5.axb4 Va3 6.Jg3 V8a4! 7.Jxe4 dxe4 Nyní má černý k dispozici ještě i sloupec d 8.Vf2 Dd3! 9.Dc1 Va2 10.De1 Vc2 11.Vd1 Vaa2 12.g3 Sd8 13.Sc1 Vxf2 14.Vxd3 Vg2 15.Kf1 exd3 –+ Po zdvojení věží na 2.řadě je partie strategicky vyhraná – nádherné dominantní postavení černých těžkých

figur.

Další vzorovou partií Alechina na volný sloupec je partie:

Winter – Alechin, Nottingham 1936

1.d4 e6 2.e4 d5 3.exd5 exd5 Bílý naznačuje, že remíza je pro něho žádaný výsledek. Pasivní způsob hry je nejlepší cestou k prohře! 4.Sd3 Jc6 5.Je2 Sd6 6.c3 Dh4! kontroluje pole f4, kde chtěl bílý měnit. 7.Jd2 Sg4! 8.Dc2 0–0–0 9.Jf1 g6 10.Se3 Jge7 11.0–0–0 Sf5 12.Jfg3 Sxd3 13.Dxd3 Nakonec je výsledkem výměna špatného černého střelce za bílého dobrého střelce. 13...h6 14.f4? Znakem pozice zůstává stále volný sloupec „e“ a jak jsme již viděli v prvním případě není vhodné oslabovat pole na volném sloupci. Bílý tedy posledním tahem udělal to nejhorší, co mohl. 14...Dg4 15.h3 Dd7 16.Vhf1 h5! 17.Jg1 h4 18.J3e2 Jf5 19.Jf3 f6! Bere jezdcí případné opěrné pole. 20.Jh2 Vde8 21.Sd2 Ve6 22.Jg4 Vhe8 23.Vde1 V8e7 24.Kd1 De8 Diagram

Toto rozmístění těžkých figur (dáma vzadu) několikrát použil i Karpov a nazval je „Alechinovské“. První část plánu je splněna – střední sloupec je plně v moci černého a souhra sil bílého je vážně narušena. 25.Df3 Ja5! Bílý nemůže vzít nabídnutého pěšce: 26.dxd5 Vxe2! 27.Vxe2 Vxe2 28.Dxa5 Jg3 29.Vf3 de4 - +. 26.b3 Jc4!! Postavení bílého krále je tak oslabeno, že jezdcí nelze brát: 27.bxc4 Da4 28.Kc1 Sa3 29. Kb1 Vb6 30.Ka1 Dc2 a mat ve dvou tazích. 27.Sc1 Jce3+! Vniká na slabý bod soupeře, který si bílý sám ve 14.tahu vytvořil. 28.Sxe3 Jxe3+ 29.Jxe3 Vxe3 30.Df2 Db5! 31.Jc1 Vxc3 32.Vxe7 Sxe7 33.De1 Kd7 34.f5 Ve3! 35.Df2 g5 36.Ve1 Ve4

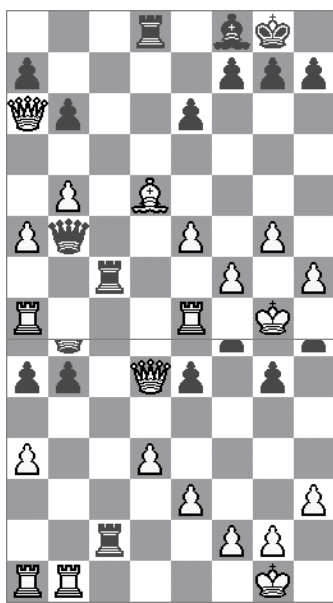
37.Vxe4 dxe4 38.Kd2 Sd6 39.Kc2 Sf4 0–1 Souhra černých figur rozhodla. Po 25.tahu nesplňovalo rošádové postavení požadavky, které na něho klademe. pěšci beze slabin a krytí alespoň jednou figurou.

Další klasickou partií je:

Lee - Nimcovič, Ostende 1907

1.d4 Jf6 2.Jf3 d6 3.Jbd2 Jbd7 4.e4 e5 5.c3 Se7 6.Sc4 0–0 7.0–0 exd4! 8.cxd4 d5! 9.Sd3 dxe4 10.Jxe4 Jxe4 11.Sxe4 Jf6 12.Sd3 Jd5 Izolovaný pěšec může být v dalším průběhu slabinou. Nejdříve jej černý jezdec blokuje – znehybní. 13.a3 Sf6 14.Dc2 h6 15.Sd2 Se6 16.Vae1 c6 17.Se3 Db6 18.h3 Vad8 19.Vc1 Vd7 20.Vfe1 Vfd8 Pod ochranou blokujícího jezdce soustředil černý síly proti izolovanému pěšci-soupeřově slabíně. 21.De2 Dc7 22.Sb1 Je7! Jezdec na d5 splnil svůj účel a přemísťuje se k napadení slabiny. černý mění charakter pozice. 23.Je5 Sxe5 24.dxe5 Dxe5 25.Sxa7 Dxe2 26.Vxe2 Vd1+ 27.Ve1 Vxc1 28.Vxc1 Vd2! Z volného sloupce vniká černý na 2.řadu. Bílý spoléhá na nestejnobarevné střelce. Ti jsou často v koncovce záchranou slabší strany, v útoku jsou naopak ve spolupráci s těžkými figurami výhodou útočící strany. Zde útočí věž a střelec na objekt na druhé řadě – pěšce „g2ů. 29.b4 Jd5 30.Se4 Jf6 31.Sc2 Jd5 32.Se4 Va2 33.Sxd5 Sxd5 34.Vc3 f5! Semknutým postupem královského křídla postupuje černý k objektu útoku. 35.Kh2 Kf7 36.Sc5 g5 37.Vd3 b5 38.Sd4 Se4 39.Vc3 Sd5 40.Sc5 Kg6 41.Vd3 h5 42.Sb6 f4 43.Sd4 Kf5 44.f3 g4 45.hxg4+ hxg4 46.Kg1 Ve2 47.fxg4+ Ke4 48.Vd1 Sb3 49.Vf1 Kxd4 50.Vxf4+ Ve4 51.Vf6 Sd5 52.Vg6 Ve2 53.Kh2 Vxg2+ 54.Kh3 Va2 0–1

Tato instruktivní partie je i pozvánkou ke studiu Nimcovičovy knihy „Můj systém“. Kdo to chce v šachu někam dotáhnout měl by se na šachy podívat očima velkého myslitele!

Na závěr dva příklady boje o 2.řadu v podání 3.mistra světa Capablancy:

Nimcovič - Capablanca, New York 1927

26...e5! 27.Sxe5 Vdd2 28.Db7 28.Vf1 Dxe3! 29.Sf4 Vxf2 - + 28... Vxf2 29.g4 De6 30.Sg3 Vxh2 31.Df3 Vhg2+ 32.Dxg2 Vxg2+ 33.Kxg2 Dxg4 34.Vad1 h5 35.Vd4 Dg5 36.Kh2 a5 37.Ve2 axb4 38.axb4 Se7 39.Ve4 Sf6 40.Vf2 Dd5 41.Ve8+ Kh7 0–1

Alatortsev - Capablanca, Moskva 1935

22...Vxf2!! - +23.Dg3 Ve2 0-1